

Opdracht verkenner Santiz/Achterhoek

Aanleiding

In 2015 heeft een toekomstverkenning plaatsgevonden naar een fusie tussen het Streekziekenhuis Koningin Beatrix (SKB) in Winterswijk en het Slingeland Ziekenhuis (SZ) in Doetinchem. In mei 2015 hebben de medische staven van beide ziekenhuizen schriftelijk een verzoek ingediend bij de bestuurders tot een verkenning naar een fusie. Medio 2015 is gestart met de verkenning naar een mogelijke fusie tussen beide ziekenhuizen. Dit vanuit een bundeling van krachten met als doel de ziekenhuiszorg in de Achterhoek te behouden. Eind 2015 hebben de adviesgremia (ondernemingsraden, de cliëntenraden, beide medische staven) positief geantwoord op het eindadvies van deze verkenning. Het fusievoornemen had ook draagvlak bij het openbaar bestuur.

Het jaar 2016 is vervolgens besteed aan de goedkeuringstrajecten van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Eind 2016 zijn de goedkeuringen ontvangen van de NZa (7 juni 2016) en de ACM (6 december 2016). Per 1 januari 2017 is de bestuurlijke fusie een feit hetgeen betekent dat er een personele unie is tussen de Raden van Bestuur en Raden van Toezicht in beide ziekenhuizen. Per 1 juli 2017 is Santiz de nieuwe naam voor de overkoepelende organisatie van het SKB en het SZ.

Probleemanalyse

Er is al enige tijd onrust in de Achterhoek over de fusie van Santiz, de strategische koers en het draagvlak daarvoor. Deze onrust wordt ook veroorzaakt door verschil in inzicht in het perspectief van beide ziekenhuizen: blijven op de twee locaties twee volwaardige ziekenhuizen of vindt er een betekenisvolle herverdeling van functies plaats? Relevant hierbij is de aard van de nieuwbouwplannen van het SZ.

Deze onrust heeft ook op bestuurlijk niveau zijn weerslag gehad. Verschillende partijen hebben het vertrouwen in elkaar verloren en soms ook formeel opgezegd. Het vertrouwen in de Raad van Toezicht van Santiz is opgezegd door de medische staf van het SKB, door het managementteam van het SKB en de teammanagers van het SKB. Er zijn verschillende bestuurders vertrokken. Er is momenteel geen voorzitter van de Raad van Bestuur bij Santiz.

De minister voor VWS heeft een brief ontvangen van alle burgemeesters in de Achterhoek (28 april 2020) waarin zij hem verzoeken om de continuïteit van de zorg in de Achterhoek te borgen en om rust te creëren. De minister van VWS heeft ook een brief in afschrift ontvangen van de zorgverzekeraars aan Santiz met het verzoek om een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de voor- en nadelen van defusie. Tot slot heeft de medische staf SKB op 30 april 2020 via een advocatenkantoor een verzoek gedaan aan de minister van VWS (IGJ) om een aanwijzing te geven dat alle leden van de Raad van Toezicht van Santiz worden vervangen. De Raad van Toezicht van Santiz heeft zich ook tot VWS gewend met het verzoek aan VWS om een 'commissie van wijzen' in te stellen, die de toekomst van de zorg moet onderzoeken en zich uit moet spreken over de (de)fusie van Santiz. Voor de inwoners in de Achterhoek geeft deze gang van zaken uiteraard veel onrust. Duidelijk is ook dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zich zorgen maakt over de ontstane situatie. De IGJ heeft de afgelopen periode regelmatig contact gehad met de Raad van Bestuur van het ziekenhuis over de stand van zaken met betrekking tot kwaliteit en veiligheid van zorg, de besturing van het ziekenhuis en de toekomstplannen met betrekking tot het zorgaanbod en de communicatie daarover. De IGJ heeft inmiddels per 15 mei 2020 verscherpt toezicht ingesteld bij Santiz.

Tegen de hiervoor beschreven achtergrond is het noodzakelijk de impasse te doorbreken die is ontstaan over de toekomst van beide ziekenhuizen en breder over de toekomst van de zorg in deze

regio. Daarom heeft de minister VWS, in overleg met de zorgverzekeraars en de regioburgemeesters besloten om een verkenner aan te stellen. Het aanstellen van een verkenner kan op draagvlak rekenen van de RvB van Santiz, de RvT van Santiz, de cliëntenraad Santiz, de Ondernemingsraad en de medische staven. Deze verkenner gaat aan de slag met de onderstaande opdracht en zal in twee fases rapporteren, voor het eerst uiterlijk 15 juli 2020.

Opdracht voor de verkenner

Er wordt een onafhankelijke verkenner aangesteld door het ministerie van VWS in overleg met de zorgverzekeraars en de regioburgemeesters. De verkenner onderzoekt hoe goede, betaalbare en toegankelijke zorg voor alle 300.000 inwoners van de Achterhoek toekomstbestendig gerealiseerd kan worden. Deze verkenner moet daarnaast draagvlak hebben bij de andere betrokken partijen bij de ziekenhuizen zoals de Raad van Toezicht, Raad van Bestuur, Medische staven, Cliëntenraad en Ondernemingsraad. De verkenner moet gezag uitstralen in de regio. De producten die de verkenner oplevert moeten een zo breed mogelijk draagvlak in de regio hebben, maar daar waar geen consensus mogelijk blijkt te zijn zal de verkenner dat aangeven en ook in beeld brengen op welke punten er afwijkende meningen zijn.

Idealiter wordt voor de regio eerst een regioplan opgesteld over hoe de zorg er in deze regio uit zou moeten zien gezien de specifieke kenmerken van deze regio. Daaruit voortvloeiend kan dan de functie van zowel het SKB als het SZ worden bepaald en daar vloeit dan weer de wenselijke (bestuurlijk) constellatie van de ziekenhuizen uit. De verhoudingen in de regio zijn op dit moment evenwel zo, dat deze 'koninklijke' route (nog) niet haalbaar blijkt. Daarom zal een verkenner in twee fases zijn onderzoek verrichten. Het advies van de verkenner is niet juridisch bindend, maar is bedoeld als een zwaarwegend – en daarmee niet vrijblijvend – advies. Van partijen wordt verwacht dat zij zich richten naar dit advies en dat zij voortvarend hiermee aan de slag gaan via de regiogroep.

Eerste fase

Gezien de getroebleerde verhoudingen zal het waarschijnlijk noodzakelijk zijn dat de verkenner zich in een eerste fase zal buigen over de vraag of er nog mogelijkheden zijn om de fusie door te zetten dan wel dat dit gezien de (bestuurlijke) verhoudingen geen optie meer lijkt. In deze analyse zal de verkenner ook de nieuwbouwplannen betrekken. Daarbij worden uiteraard lopende trajecten en onderzoeken op dit terrein betrokken. Bovenal dient de uitkomst van deze eerste fase te zijn te bezien wat er nodig is om de bestuurlijke verhoudingen weer te herstellen zodat men weer in gesprek met elkaar komt. Vragen die daarbij onder meer aan bod komen zijn:

- Kunnen het SKB en Slingeland duurzaam zelfstandig blijven voortbestaan?
- Zo niet welke alternatieven zijn er? Betrek hierbij ook het oordeel van de banken.
- Mocht worden besloten tot defuseren, welke samenwerking in de regio is dan noodzakelijk om de kwaliteit en toegankelijkheid van de zorg voor de inwoners in deze regio in de toekomst te borgen?

Tweede fase

De tweede fase ziet op het toekomstperspectief van de zorg in de regio Achterhoek en wat er nodig is om een regiogroep (de regiogroep 'duurzame medische specialistische zorg Achterhoek' die al eerder is ingesteld) daadwerkelijk op te laten starten. Op grond van het resultaat van deze fase van de verkenner moet het mogelijk zijn voortvarend die regiogroep daadwerkelijk te starten met alle relevante betrokkenen. Deze regiogroep levert uiteindelijk een toekomstvisie die een helder beeld creëert van wat er aan duurzame ziekenhuiszorg nodig en mogelijk is in Winterswijk en Doetinchem. Dit betreft onder meer ook de invulling van de nieuwbouw van het ziekenhuis in Doetinchem. Daarbij worden ook ontwikkelingen van de zorg in de eerste lijn (huisartsen/verloskundigen), de ambulancezorg, de verpleeg- en verzorgingshuizen, de wijkverpleging, de paramedie en maatschappelijke ondersteuning door de gemeente meegenomen. Innovatieve vormen van zorg (zoals

eHealth) zullen ook onderdeel van de visie zijn.

Zoals in de hoofdlijnenakkoorden afgesproken is deze regiovisie een product van alle betrokken partijen in de regio met een bijzondere rol voor de inkopers van zorg. Gezien deze stelselverantwoordelijkheden is het van groot belang dat gedurende het proces nauw wordt samengewerkt met de zorgverzekeraars. Zorgverzekeraars zullen immers uiteindelijk de visie in samenwerking met zorgaanbieders in de praktijk vorm moeten geven via de zorginkoop in de regio. Het uitgangspunt is uiteraard de zorg voor de inwoners van de Achterhoek en omgeving. Ook zorgaanbod van buiten de directe regio van de Achterhoek dat relevant is voor de inwoners in de regio zal worden betrokken.

Een onderdeel van de opdracht is hoe eenduidigheid te scheppen in de informatiestroom voor alle betrokkenen over de vraag naar zorg in de regio en het daarvoor benodigde aanbod en hierover transparantie te creëren. Een juiste en gelijke informatiepositie is immers van belang om ook de mogelijkheden naar de toekomst te bepalen. Die toekomstvisie dient reëel en haalbaar te zijn, rekening houdend met feitelijke informatie als de bevolkingssamenstelling en zorgvolumes, de arbeidsmarktsituatie, de betaalbaarheid van de zorg en met behoud van ieders huidige verantwoordelijkheden in het bestaande zorgstelsel. De visie moet een zo breed mogelijk draagvlak hebben bij stakeholders in de regio (zie ook hiervoor).

Deze tweede fase levert dus tenminste een gedragen startdocument (opdracht) voor de regiogroep op inclusief de namen voor de bemensing van deze regiogroep waaronder de beoogd voorzitter. Zo mogelijk levert deze tweede fase ook al antwoord op onderstaande vragen op, waarbij uiteraard zo veel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van (lopende) onderzoeken:

- Hoe ziet de toekomst van de zorg in de Achterhoek eruit?
- Welke rol spelen de twee ziekenhuizen hierin?
- Wat zijn de implicaties van de gewenste organisatie van zorg in de regio voor het zorgprofiel van beide ziekenhuizen?
- Wat zou de invulling van de nieuwbouw van het ziekenhuis in Doetinchem moeten zijn?

Proces

De opdracht zal op korte termijn door het ministerie van VWS worden verstrekt mede namens de zorgverzekeraars. De vraag aan de verkenner is de rapportage voor de eerste fase uiterlijk 15 juli 2020 op te leveren. De rapportage voor de tweede fase moet uiterlijk 1 oktober 2020 worden opgeleverd. Tussentijds zal de verkenner met een zekere regelmaat rapporteren aan een overleg met het ministerie van VWS, de zorgverzekeraar(s), een vertegenwoordiging van de regioburgemeesters en afhankelijk van het onderwerp van de tussentijdse rapportage met andere betrokkenen in de regio. Aan partijen wordt gevraagd om gedurende het proces uiterste terughoudendheid te betrachten in de externe communicatie om zo de verkenner goed zijn werk te kunnen laten doen.
